

שנת "ה' לעזרתי חושה" לפ"ק

"דברי תורה"

"ישתבח הבורא ויתפאר היוצר"

הייתה לי הזכות הגדולה להיות מחנך בישראל זה כ-27 שנים, ולומר מדי פעם בפעם "דבר תורה", לתלמידים, להורים ולמנחים; ובמיוחד לציבור המתפללים בביהכנ"ס "משכן דוד", אשר זה כ-14 שנים אני אומר בו דברי תורה, אחרי תפילת מוסף של יום-השבת; וכדי למשכם ל"דברי תורה" ולתורה עצמה, השתדלתי מדי פעם בפעם להנעים את "דברי התורה", במליצה, בגימטריא, בר"ת, במשחק מלים, לשון נופל על לשון ועוד.

מטבע הדברים, "דברי תורה" נאמרים במסיבת רעים ליד השולחן, או בשעת דרשה או נאום. ולכן, כמו לוויית-חן שנאמרה תוך כדי לימוד, הוסיפו דברי נועם אלו לאווירה החברותית החמימה שנוצרה, ותחושתי הייתה, שכמה לבבות נפקחו ונקרבו לתורה, והייתי אומר שאף השפיעו על עיצוב דמותו ואופיו של הנוער.

העיקרון שהנחה אותי הוא הכלל הידוע: "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" (שבת, ס"ג, א). אך לא אחת אנו מוצאים דרשות של חז"ל, העשירות בתלי-תלים של רעיונות ומחשבות, פרי חריפות השכל וחכמת הלב, בפסוקים ושברי פסוקים, גם כשהדברים רחוקים מן הפשט הפשוט.

ראיתי ב"דברי תורה", כעיקר בביאת האדם לעולם הזה. המטרה היא לעבוד את ה' ברוך הוא, ליראה אותו, וללכת בדרכיו כל הימים, לשמור, לעשות ולקיים את תורתו ואת מצוותיו, כי זה כל האדם.

חידושי ב"דברי תורה" יש בהם גם דברים פשוטים, וגם רמזים בר"ת, וגימטריות וכל זה כדי לא לזרוק אפילו רמז קל, כי כל פשיטא דאורייתא טבין, במיוחד כאשר באים לפתח רעיון חשוב להבנת התורה, לקיום המצוות ולהליכה בדרכי ה'.

אודה ולא אבוש שזה עשרות שנים, שאני אומר "דברי תורה" ברבים, רובם לקוחים מן המקורות ומן הספרות המדרשית ומיעוטם ממה שחנני השי"ת או מגירסא דינקותא, אך מעולם לא כתבתי את מה שאמרתי. ראיתי בדברים, שנאמרו באותו אירוע, כצורך השעה ותו לא. אך לאחרונה הופעל ומופעל עלי לחץ מפי רבים, שאכתוב את מה שאני אומר. וכבר כתב רבנו יהודה החסיד בספר החסידים סימן תקל"א, וזה לשונו: וכל מי שגילה לו הקב"ה דבר ואינו כותבו, הרי גזול למי שגילה לו, כי לא גילה לו, אלא על תנאי שיכתוב. שנאמר: "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם". וזהו יביא במשפט על כל נעלם, שגורם שנעלם אם טוב ואם רע שאינו כותבו.

השימוש בגימטריות וברמזים מעוגן בספרות המדרשית, וגם בהלכות, לדוגמה:

א. סתם נזירות שלושים יום – דכתיב "קדוש י-ה-י-ה" = 30

ב. לא פחות עלמא מתלתין צדיקין דכתיב: ואברהם היה י-ה-י-ה = 30

ג. עם לבן גרתי – רש"י: תרי"ג מצוות שמרתי.

ד. וד' ברוך את אברהם בכל = בן

ה. ר' יהודה היה נותן בהם סימנים: דצ"ך עד"ש באח"ב, ודורשי רשומות מצאו אסמכתא מן התורה לגימטריות וגם לחשבון "עם הכולל" בפרשת "ויחי": "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי". "אפרים ומנשה" בגמטריא – תשל"ב (732) ראובן ושמעון – תשל"א (731) והפסוק משווה אותם זה לזה.

הכתוב אומר: "וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך" אל תקרי בניך אלא בוניך, שדברי תורה וחידושי תורה נמשלו לבנאי שבונה בניין גדול. וכדי שהבניין הזה יהיה חזק טוב ויפה, הוא צריך לערבב אבנים גדולות, בינוניות וקטנות. כך גם דברי תורה, פעם יש בהם חידוש פשוט, פעם נאמרים בדרך הרמז וגמטריא, ופעם בדרך העמקה ובחריפות, והכל מצטרף לחשבון גדול. ב"דברי תורה" שאמרתי ודרשתי ברבים, היו אלו אמרים שיש בהם נימה מוסרית וחינוכית בשבח ערכי התורה, מידות טובות והתנהגות בישירות: והנני מגלה את דעתי, שכל רצוני היה אך ורק לזכות את הרבים, והכל היה לכבודו של מקום, בלי שום פנייה ומחשבה זרה, חלילה. עם כל הרצון, המאמץ וההשתדלות להביא דברים בשם אומרם, אני חייב להודות שלא תמיד ניתן הדבר בידי לעשות, כי מקצתם מלוקטים מכל מיני מקורות ומקצתם מיצירת כפי במה שחנני השי"ת.

והנני מודה להשי"ת על שזיכני להיות מיושבי בית-המדרש, ולא מיושבי בית הקרנות, ובתקווה ש"דברי תורה" אלו, ימשיכו להשפיע על אנשים ונערים. ויהי רצון כי לא ימוש ספר התורה הזה מפנינו ומפי זרענו וזרע זרענו מעתה ועד עולם, אמין! על הטוב תיזכר רעייתי דבורה, שתחיה, ובני היקרים לי מכל: עוזי וגולן נ"י, ולמנוחת בני רמי ע"ה "הבן ידיד לי רמי".

אפרים בן חי-שלום בוכריס קרית ים
ר"ח מרחשון ה'תשמ"ג